

ברכות דף נא

שאלו את רב חסדא: מי שאכל פת או שתי יין ולא ברך ברכה ראשונה, וזכר באמצע הסעודה, האם יברך עכשיו או שימשיך לאכול ללא ברכה? **אמר להם** 'מי שאכל שום וריחו נודף, יחזור ויאכל שום כדי שיהא ריחו נודף'? כלומר וכי מפני שעבר ואכל בלא ברכה ימשיך לאכול ללא ברכה?

לעומת זאת אם כבר סיים סעודתו אינו חוזר ומברך לאחר הסעודה, כיון שכבר נדחה מהברכה. ואף שבטבילה מברכים רק לאחר הטבילה, שם הטעם הוא מפני שאינו יכול לברך לפני שטובל (משום תקנת עזרא שבעל קרי אסור לברך). ומפני שלא היה ראוי לברך קודם הטבילה, לכן לא נדחה מברכתו לאחר שטבל. אבל כאן שהיה ראוי לברך לפני האכילה ולא ברך, כשגמר סעודתו נדחה מהברכה ושוב אינו יכול לברך.

אספרגוס: בזמננו היו נוהגים לשתות בבוקר (לפני שאכל או שתה) כוס של 'אספרגוס' לרפואה (= משקה העשוי מסוג של כרוב השרוי בין או שר). הגמרא מבארת מתי הוא טוב או מזיק **ללע"ט** (= לב, עין, טחול), ומתי הוא טוב או מזיק **לרמ"ת** (= ראש, מעים, תחתונות).

מי שאמר: "קִנְיָם יין שאני טועם (= תאסר עלי טעימת היין כהקדש) כיון שהיין מזיק למעיים", ואמרו לו: "והרי יין מיושן יפה הוא למעיים" ושמע ושתק, אסור לו לשתות יין חדש ומותר לו לשתות יין ישן, כיון שמה שנדר על הישן היה בטעות, ונדר בטעות אינו נדר.

עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה (= ברכת המזון): 1. טעון הדחה (= רחיצת הכוס מבפנים). 2. שטיפה (= רחיצה מבחוץ). 3. חי (= מוזג לתוכו מים רק לאחר שנתן את היין בכוס). 4. מלא על גדותיו. 5. עיטור (= רב יהודה היה מעטר אותו בתלמידים שהיו סביבו בשעת הברכה, רב חסדא היה מעטר אותו בכוסות של יין סביב הכוס של ברכה). 6. עיטוף (= כיסוי ראשו כשמברך, יש מפרשים שמדובר בכיסוי נוסף). 7. נוטלו בשתי ידיו. 8. כשמתחיל לברך נותנו ביד ימין. 9. מגביהו מן הקרקע או השולחן טפח, כדי שיראו אותו המסובים. 10. נותן עיניו בו (= מסתכל על הכוס בשעת הברכה) כדי שלא יסיח את דעתו מהכוס. ויש אומרים שמשגרו במתנה (= דרך חשיבות) לאשתו, כדי שתתברך.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הגמרא מביאה מעשה ב'ילתא' - אשתו של רב נחמן ששברה 400 חביות יין משום שלא קיבלה כוס של ברכה (ראה ביאור מהרש"א בענין).

אין מברכים על כוס של פורענות: בזמן הגמרא חששו ל'זוגות' דהיינו שנזהרו מלשתות כוסות במספר זוגי (= 2,4,6, וכו') משום סכנה משדים. ולכן השותה כוסות במספר זוגי לא יברך, שאין לברך את ה' בדברי פורענות.

האוכל פת כשהוא עומד / מהלך / יושב - בכל מקרה צריך לברך ברכת המזון כשהוא יושב.

הדרן עלך שלשה שאכלו

פרק שמיני. משנה: המשנה מבארת כמה דינים השייכים לסעודה, הבדלה, ועניית אמן, וכן מחלוקות בין בית הלל לבית שמאי בכמה מהנושאים. דינים אלה יבוארו אי"ה במקומם בגמרא.

גמרא: מחלוקת בין בית שמאי לבית הלל בקידוש ליל שבת ויו"ט: בית שמאי אומרים מברך על 'היום' (= שבת או יו"ט) ואח"כ מברך על היין (= 'הגפן') משום ש: 1. 'היום' גורם לכך שצריך לברך על היין. 2. התקדש היום ועדיין יין לא בא - דהיינו שהיום נכנס לפני שהיין בא לשולחן, וכשם שהיום קודם לכניסה כך הוא קודם לברכה.

בית הלל אומרים מברך על היין ואח"כ מברך על היום משום ש: 1. היין גורם לכך שאומרים קידוש בסעודה, שהרי אם אין יין לא מקדשים. 2. "תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם", וברכת היין יותר תדירה (= מצויה) מברכת היום. והלכה בית הלל.

מושגים בדף

בת קול שהלכה כבית הלל: "שלש שנים נחלקו ב"ש וב"ה הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו, יצאה **בת קול** ואמרה אלו ואלו דברי אלקים חיים הן והלכה כב"ה. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלקים חיים מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותן? מפני שנוחין ועלובין היו ושונין דבריהן ודברי ב"ש, ולא עוד אלא שמקדימין דברי ב"ש לדבריהן". (עירובין יג:).